

HAEMONCHOSE TOT IN OKTOBER?

De zomer van 2018 was warm en droog. GD kreeg minder meldingen van haemonchose veroorzaakt door de lebmaagworm *Haemonchus contortus*, maar hoe deze lebmaagworm en andere maagdwormsoorten zich de komende maanden gedragen is niet bekend. Ervaringen uit 2003 kunnen misschien helpen.

Omdat er bijna geen gras meer groeide, hebben veel schapenhouders hun dieren bij moeten voeren. Tot eind september was er nog steeds sprake van een neerslagtekort van 200 tot 300 milimeter.

Klimaatverandering

Het klimaat verandert. De verwachting is dat we vaker droge en warme zomers krijgen en meer regen in najaar en winter. Dit heeft consequenties; niet alleen voor de groei van gras en andere gewassen, maar ook voor uitbraken van dierziekten. Verandering van temperatuur heeft invloed op de *Culicoides*-soorten die virusziekten als als bluetongue overbrengen. Daarmee wordt de kans op uitbraken groter. De ontwikkeling

van de leverbot gaat in het najaar langer door dan enkele decennia geleden en in combinatie met verhoging van het grondwaterpeil vergroot dit de kans op leverbotinfecties.

Effect van droge zomer

Over het effect van droge zomers op *Haemonchus contortus* is niet alles bekend. Tijdens de droge zomer van 2018 kreeg GD minder meldingen van haemonchose. Na de droge periode is de nodige regen gevallen, maar nog steeds is sprake van een behoorlijk neerslagtekort. De zomer van 2003 was ook warm en droog. De Universiteit van Utrecht deed in dat jaar onderzoek naar de consequenties van beweiding op de ontwikkeling van maagdworminfecties. Daarbij zagen de onderzoekers dat van de uitgescheiden eieren in juli en augustus een veel lager percentage zich ontwikkelde tot infectieuze larven, maar de larven die zich hadden ontwikkeld overleefden de droogte. Tot in oktober kregen lammeren in dat jaar massale *Haemonchus contortus*-infecties. Op basis van dit onderzoek en de bevindingen tot nu toe in 2018 is het aan te raden om tot in oktober bedacht te zijn op haemonchose. Mestonderzoek kan daarbij een goede ondersteuning zijn.